

Издаје сваког
четвртка у недељу

Цијена за Аустро-Угарску: на годину К 3:20
на по године К 1:80
на четврт. год. К —80
За друге земље: на годину 5 круна. Појединачни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају
цјеновнику. Ако
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
фтиније.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Избори у Угарској.

Да кажемо сад, као што смо обећали у прошлом броју, зашто су угарски избори важни и за нас.

Између Угарске и нас има много непречишћених рачуна. Угарска је безброј пута у посљедњих 40 година погазила: нагодбу од 1868. године, коју је Хрватска склопила с Угарском. Ниједна повреда није исправљена. Задња и највећа је закон о прагматици, који је насилно протурела у заједничком пештанском сабору влада Векерле-Кошут. Прагматиком је узаконен на нашим жељезницама мађарски језик, а по нагодби је у Хрватској у свима уредима државним, били они заједнички или чисто наши службени језик српски (хрватски).

Због прагматике је и дошло до борбе жестоке између коалиције и Угарске; због ње је пала народна влада наша, послан нам прво Ракоцај, па Раух, започели прогони Срба и све задње незабрљане наше патње. Све због тога, што ми нисмо хтјели признати прагматику.

Догод у Угарској није било сабора, није се могло приступити исправљању повреда, које су Мађари починили на нагодби, а нарочито уклањању прагматике. Влада, ма колико била наклоњена нама, не може то на своју руку учинити.

Садања угарска влада изјавила је више пута, да ће из све снаге настојати, да се исправна спор између угарске и хрватске, до ког је дошло због прагматике, јер је њоме повријеђено право нашега језика. Угарска влада има у сабору својих 260 посланика, и она ће моћи у сабору провести оно што накани.

Ми сада морамо још гушће окупити се око српско-хрватске коалиције, да она буде што јача према Угарској и да узмогне што више извојевати. Јер, кад би Мађари видјели, да народ не стоји чврсто као један човјек уз коалицију, да она нема ослонца у народу, онда се коалиције не би бојали и не би попустили онолико, колико ће, ако виде да се коалиција може ослонити на народ.

Кад Мађари виде, да је коалиција јака у народу, да ће она побједити увијек — осо-

бито сад кад је проширено право гласа у корист сељака — макар колико пута они распустили наш сабор и метнули ма кога за нашег бана, онда ће они бити мекани.

Ми пишемо овако, премда је сад у Угарској влада према нама наклоњена, зато, што мислимо, да требамо увијек бити на све спремни, што држимо, да се ни у шта и ни у ког не треба уздати, него у себе и своју снагу. Што сами не извојујемо рођеном снагом, тога нећемо ни имати никад. Кад би Мађари и њихова влада били увјерени, да ћемо се ми задовољити са свиме, што нам је до сад криво учињено, они нам сами од себе не би — не бојте се — ни у чем попуштали.

А ми се тврдо уздамо у свој народ, нарочито у ратаре. Јер кад је наш народ претрпιο сва Раухова насиља, а да није клонуо, он ће и у будуће за нашу народну ствар све учинити. Уз то се наш народ не да ни новцем ни разним погодностима, ни гозбама купити као народ мађарски. У Угарској ће свака влада добити већину, која ради с мићењем. Наш ратар није такав. Он за једну гозбу или пар круна или коју цесту неће продати права своје земље, ни добра свога и своје дјече, као ратар и господин мађарски. И зато ћемо ми моћи издржати борбу сваку, ако буде требало, па макар наш противник радио и силом и новцем. Свијетао образ може се ухватити у коштац с ма каквом моћи. —

Ето, због чега су за нас важни избори у Угарској.

А.

Русија.

Учвршћивање хришћанске вјере.

Кад су у Кијеву крштени Руси, разишли су се проповједници хришћанске вјере по свој Русији, да обраћају остали народ у Христову вјеру. Није то свуда олако пролазило. Народ је био привржен старој вјери, врачари и чаробњаци бунили су народ против проповједника. Долазило је и до крви. Ако би гдје настала суша или пожар или ма каква биједа наишла на народ, они би говорили, да је то стога, што

Чувајте и остављајте свани број овога листа, јер ће вам требати и послје, да га читате.

је народ оставио старе богове и пристао уз хришћанског бога.

Многи су зато пристали до душе уз хришћанску вјеру, али су славили и старе богове и молили им се, да их не расрде, ако их сасвим забораве. Стога је и записао у то доба један писмени човјек ове ријечи у једној књизи: „По имену зовемо се хришћани, а живимо погански, као незнабошци.“ Прошло је од тада хиљаду година, па руски народ, као и наш, држи се неких поганских обичаја, вјерује у виле, духове, вукодлаке, врачаре, вјештице. Но с временом се хришћанство сасвим учврстило.

У руском народу остала је успомена на ову борбу хришћанске вјере с поганском вјером. Руски је народ то опјевао и у народној пјесми. Овдје доносимо једну руску пјесму о том, у којој се опјева, како Иља (Илија) Муромец (руски Краљевић Марко) за вријеме кнеза Владимира бије бој са поганим Идолом (старом вјером) и побјеђује га. Пјесма је с руског преведена на српски, а гласи овако:

Илија Муромец побјеђује поганог Идола.¹⁾

Поган Идол у град Кијев дође,
Строшан јако, опасан веома —
У град Кијев Владимиру кнезу
У двориште кнежевскога двога,
Па он шаље посланике кнезу,
Да му нађе делију јунака,
С њим да бије боја јуначкога.
Кад посланик Владимиру дође,
Он је кнезу вако бесједио:
„Чуј, кијевски кнеже Владимире.“
„Деде наћи делију јунака,
„Који знаде мегдан да дијели,
„Па нека се с Идолом омјери.“
Кад то чуо Владимире кнеже,
Ту се кнеже врло забринуо.
Тад Илија њему бесједио:
„Не брини се Владимире кнеже,
„Ја у боју погинути нећу —
„Ја ћу поћи на мегдан у поље,
„Да убијем поганог Идола.“
Па облачи господско одијело,
Све од свиле и црне кадифе,
А на главу грчку капу меће,²⁾
Па он оде к поганом Идолу.
Када стиже у бијеле дворе,
Гдје је поган Идол боравио,
Приђе к њему, поздравља га л'јепо.
Ал' бесједи погани Идоле:

¹⁾ Замолили смо професора богословије у Карловцима д-ра Иринеја Ђорића, закона, да нам преведе ову пјесму с руског. Кад је чуо, да је то потребно за ратарски лист, с мјеста нам је то учинио. Ми му у име српских ратара захваљујемо на помоћи.

²⁾ Грчка капа: Шлем од челика. Руси су од Грка тада набављали све оружје, па и шлемове.

„Чуј, просјаче, колики је, реци,
„Тај ваш јунак Илија Муромче?
Илија му вако одговара:
„Толики је Илија, кд и ја.“
Пита њега погани Идоле:
„Много л' једе ваш Илија хљеба,
„Пије л' много ваш Илија вина?“
Илија му овако бесједи:
„Једе тол'ко, кол'ко и ја хљеба,
„Пије тол'ко, кол'ко и ја вина.“
Погани му Идол бесједио:
„И то ми је тај голем јуначе!
„Гле, ја пијем по седам ведара,
„Хљеба једем по седам пудова.“¹⁾
Говори му Илија Муромче:
„Отац нашег Илије Муромца
„Тежак бјеше, краву имађаше,
„Много јела, па се распукнула.“
Идолу се то видјело није,
Па се маши мача челичнога,
Из све снаге мачем ударио
На просјака тога пробисвјета.
Уклони се Муромче Илија,
Мач челични мимо њега прође,
Прође мимо, не погоди њега.
Плану срце у Муромца Илије,
Па се маши грчке капе с главе,²⁾
Сњом удари поганог Идола,
На двије га поле расјекао
Па сад славу Идолу зборе.

Углађеност у друштву и ратари.

Не може сваки човјек бити богаташ, ученак, велики господин, или лијеп, јак. Али сваки човјек може бити, ако хоће углађен (фин), вриједан, поштен. Својом финоћом, врједноћом и поштењем он може заузети мјесто у друштву поред најшколованијих и најмоћнијих људи. И штогод је човјек сиромашнији и нешколованији, то ће се други људи више чудити особито његовој углађености и поштовати га због тога. Сваки ће рећи: Гле, гле! То је човјек особит, кад је одрастао у оној пустоши и дивљини, без школе и примјера за углед а свеједно је тако углађен и учтив.

Није то народски, да сједиш у туђој соби под шеширом, да плунеш и хракнеш камо прије стигнеш, да псујеш и срамотне ријечи говориш, да не даш другом човјеку до ријечи, већ му упадаш у ријеч и сметаш. То није народски него простачки, цигањски. Лаж је то, да само господа требају бити фини у друштву, а ратара човјека да се то не тиче ништа, он да

¹⁾ Пуд је руска мјера тежине, а износи нешта преко 16 килограма.

²⁾ Тако је и руски народ грчком (хришћанском) вјером уништио поганску вјеру, која је славила идоле.

може бити свакакав. Неотесан не смије бити нико, ко хоће да се зове правим човјеком. А ратар нарочито мора пазити на се у овој ствари. Баш зато што готово сви људи, који су изашли из опанака, држе ратара човјека за груба и неотесана, треба он да покаже њима и сваком, да и ратар може и умије бити човјек углађен, човјек који зна шта је ред у друштву. Они што презиру и газе ратара обично се изговарају на то, да људи груби боље и не заслужују и да се с њима не може другачије. И такима треба ратар да одузме сваку излику и изговор. Јер догод они имаду ма и с чим да се изговарају, дотле ће им људи слабије упућени и повјеровати.

Ратар мора тако радити, да узмогне с правом рећи: Знам бити и вриједан, и разборит, и честит; оћу и да читам и учим; умијем поштовати и закон и ред у друштву, умијем се владати углађено и пристојно као ма ко други. Па кад све то могу и хоћу, онда ми и припада све што и другом сваком човјеку, равноправност у свему; онда тражим, да се са мном поступа једнако као са свима осталима. А недали ми се то све драге воље, ја ћу то умјети и отети.

Тада ћемо и сви ми, који смо пријатељи ратару као и себи самима, који себе с ратарима сматрамо за једно те исто, моћи с још већим правом да тражимо оно што ратара спада. Јер тада наши противници неће моћи да извијају и изговарају се, како се то све ратару не може дати због његова незнања, његове суровости и незнамо чега све. Ми ћемо им тада довикнути: Ни у чем нисте бољи од нашег ратара. И гори сте од њега, јер ви сте имали прилике и да научите и да од других видите све. Морали би дакле бити много пута бољи од њега, који није имао прилике за то, а нисте бољи. Да је он био на вашем мјесту, он би још бољи постао.

Знајте браћо! Ништа нама, пријатељима вашим, већма не запара срцем, него онда, кад нам ма ко од оних што не маре за вас, може рећи ма шта нелијепо о вама. А они једва чекају на то. И насмију се тада подруљиво и рекну нам: Ето вам ваше браће ратара!

Зашто сам ово написао? Баш зато, што су неки ратарски момци дали прилике једном човјеку ту скоро да ме боцне као иглом у срце. Шетали смо кроз једно мјесто у Сријему. Ишао сам у свој стан. На 200 корака од стана стигнемо четири ратарска момка и двије дјевојке. Ишли смо полако иза њих. Ови момци тако су псовали у обичном разговору — нису се свађали — и срамски говорили, да је то

било страхота слушати. А дјевојке су ишле непрестано у њихову друштву. Ја сам бројао. 37 пута су опсовали или изговорили срамотну какву ријеч, док смо прешли оних 200 корака до мог стана. Ја сам ушао у свој стан, а они су отишли даље, псујући и говорећи бестидне ријечи.

Кад сам се растајао с оним господином, он се насмијао и рекао ми подсмјешљиво: Јесте ли чули, како се забавља ваш народ?

Вјерујте ми: Волио бих био, да ме је ко ћушноу, него што ми се то десило. Најтеже ти је кад видиш, да онај кога волиш сам даје у руке противнику оружје против себе. Не дајте оружја својим противницима против себе, покажите им да умијете бити углађени као и они, ма да живите у тешким приликама и ма да нисте учили ни видјели у свијету колико они. Биће тада лакше и вашим пријатељима заступати ваше ратарске интересе.

А.

Бановић Страхинја.

(Наставак).

Но се дервиш Богом преклињаше:

„Ти соколе, Страхинићу бане,
 „Тврђа ми је вјера од камена,
 „Да ћеш саде сабљу повадити,
 „Да ћеш пола војске погубити,
 „Невјере ти учинити нећу,
 „Ни твојега љеба погазити:
 „И ако сам био у тамници,
 „Доста си ме вином напојио,
 „Бијелијем љебом наранио,
 „А често се сунца огријао,
 „Пуштио си мене вересијом;
 „Не издадох ни додадох тебе,
 „Не свјерових, али немах откуд;
 „Од мене се немој побојати.
 „А што питаш и разбиреш, бане,
 „За Турчина силна Влах-Алију,
 „Он је бијел чадор разапео
 „На Голечу високој планини;
 „Тек ти хоћу, бане, проговорит':
 „Јаши ћога, бјежи из Косова,
 „Ел ћеш, бане, погинути лудо:
 „У себе се поуздати немој,
 „Ни у руку, ни у бритку сабљу,
 „Ни у твоје копље отровано,
 „Турчину ћеш на планину доћи,
 „Хоћеш доћи, ал' ћеш грдно проћи:
 „Код оружја и код коња твога
 „Жива ће те у руке фатити,
 „Хоће твоје саломити руке,
 „Живу ће ти очи извадити.“

Савјетујте своје рођане и пријатеље да купују и читају овај лист.

Насмија се Страхинићу бане:
 „Богом брате, старишу дервишу!
 „Не жали ме, брате, од једнога,
 „Тек ме војсци турској не прокажи.“
 А Турчин му ријеч проговара:
 „Чујеш ли ме, дели Страхин-бане!
 „Тврђа ми је вјера од камена,
 „Да ћеш саде ћога наљутити,
 „Да ћеш саде сабљу повадити,
 „Да ћеш сатрт' пола цару војске,
 „Невјере ти учинити нећу,
 „Ни Турцима проказати тебе.“
 Збори бане, па подрани отлен,
 Обраћа се са коња ћогина:
 „О мој брате, старишу дервишу!
 „Појиш коња јутром и вечером,
 „Појиш коња на води Ситници,
 „Ну увјецбај и право ми кажи,
 „Бе су броди на тој води ладној,
 „Да ја мога коња не углибим?“
 А дервиш му право проговара:
 „Страхин-бане, ти соколе српски!
 „Твоме ћогу и твоме јунаштву
 „Свуд су броди, ће гођ доћеш води.“
 Бан удари, воду пребродио,
 И прими се на коњу ћогину,
 Прими с' бане уз Голеч планину,
 Он је оздо, а сунашце озго,
 Те огрије све поље Косово,
 И обасја сву цареву војску.
 Ал' да видиш силна Влах-Алије!
 Сву ноћ љуби Страхинову љубу
 На планини Турчин под чадором;
 У Турчина грдан адет бјеше:
 Каил сваки заспат' на уранку,
 На уранку кад огр'јева сунце;
 Очи склопи, те борави санак;
 Колико је њему мила била
 Та робиња љуба Страхинова,
 Пануо јој главом на криоце,
 Она држи силна Влах-Алију,
 Па чадору отворила врата,
 Она гледа у поље Косово,
 Те ти турску силу разгледује,
 Прегледује каки су чадори,
 Прегледује коње и јунаке;
 За јад јој се очи откинуше,
 Те погледну низ Голеч планину,
 Виђе оком коња и јунака.
 Како виђе и оком разгледа,
 Турчина је дланом ошинула,
 Ошину га по десном образу,
 Ошину га, па му проговара:
 „Господаре, силан Влах-Алија!
 „Ну се дигни, главу не дигао!
 „Ну опасуј мукадем-појаса,
 „И припасуј свијетло оружје,
 „Ето к нама Страхинића бана,

„Сад ће твоју главу окинути,
 „Сад ће мене очи извадити.“
 Плану Турчин, како огањ живи,
 Плану Турчин и оком погледну,
 Па се Турчин гротом насмијао:
 „Душо моја, Страхинова љубо!
 „Чудно ли те влашче препануло!
 „Од њега си цаса задобила,
 „Кад т' одведем граду Једренету,
 „Бан ће ти се и онђе прозираг';
 „Оно није Страхинићу бане,
 „Већ је оно царев делибаша,
 „К мени га је царе оправдио,
 „Јал' је царе, јал' Мемед везире,
 „Да ме царе зове на предају,
 „Да ја војску цару не растурам:
 „Препали се цареви везири,
 „Да им почем сабљу не ударим:
 „Но да можеш оком погледати,
 „Ти се, душо, немој препанути,
 „Кад потегнем моју бритку сабљу,
 „Те ошине цар'ва дели башу,
 „Нека другог већ не шиље к мене.“
 Страхинова проговара љуба:
 „Господаре, силан Влах-Алија!
 „Тал' не видиш? испале ти очи!
 „Оно није цареви делија,
 „Мој господар Страхинићу бане,
 „Ја познајем чело како му је
 „И под челом очи обадије,
 „И његова оба мрка брка,
 „И под њиме пуљата ћогата,
 „И жутога хрта Карамана;
 „Не шали се главом господару!“
 Ја кад зачу Туре Влах-Алија,
 Како ли се Туре придрнуло,
 Те поскочи на лагане ноге,
 Опасује мукадем-појаса,
 И ту бритку сабљу припасује,
 А све врана коња погледује.
 У то доба бане пристасао,
 Мудар бане, пак је иштетио:
 На јутру му незва добро јутро,
 Нити турски селам називаше,
 Но му грдну ријеч проговара:
 „А ту ли си? један копилане!
 „Копилане, царев хаинине!
 „Чије ли си дворе похарао?
 „Чије ли си робље поробио?
 „Чију л' љубиш под чадором љубу?
 „Излази ми на мегдан јуначки!“
 Скочи Турчин ко' да се придрну,
 Једном крочи, до коња докрочи,
 Другом крочи, коња појахао,
 Притегну му обадва дизђена.
 Ал' не чека Страхинићу бане,
 Но на њега ћога нагоњаше,
 Па на њега бојно копље пушти;

Удари се јунак на јунака,
 Пружи руке силан Влах-Алија,
 У руку му копље уфатио,
 Па ти бану ријеч проговара:
 (Наставиће се.)

Привреда.

Грешке наших сточара.

Има много грешака код наших сточара, одгајивача стоке. Ми не мислимо, овом приликом, о свима тим грешкама говорити. То би за одједном било и сувише. С времена на време враћаћемо се на те грешке и тежити да их саветима и опоменама исправљамо.

Сад ћемо говорити само о *теладма*. Позната је истина, да се код нас пушта теле да сише краву колико хоће и кад хоће, па чак има крајева где се сматра за грех мусту краву, јер се тиме ускрађује телету оно што му је Бог дао. Ништа против тога нико нема, јер смо ми још сувише далеко од вештачког храњења телад. Али, наши одгајивачи стоке падају у једну страховиту грешку приликом *одбијања телад*, и она им се свагда ужасно и свети. Обично телад нису навикнута ни на какву другу храну, но само на млеко, и сад одједном се одбију, млеко им се ускрати и пређу на суву биљну храну. Па шта онда бива? С почетка телад неће никако да једу биљну храну, што је сасвим природно. А кад почну да је једу, не могу и да је сваре и искористе како треба. Последица је тога опадање у снази и напредовању, она не расту, не развијају се. Наступа застој који се доцније, па ма каква се храна и у ма коме облику и у ма којој количини давала, не може отклонити, нити пак пораст и развиће убрзати. Важно је, да нарочито сточарима предочимо, да неправилним одбијањем телад, не само да се споља приметите знаци опадања и неразвијања, но и унутрашњи органи остају неразвијени како треба и цело тело трпи, па од таквих грла, ма шта чинили, не можемо оно постићи што смо себи за циљ поставили.

Стога пустити телад да сишу али у исто време помузати и краву и увек их за времена, из најраније младости, навикавати на чврсту храну: зрнасту и сено, па се неће имати штете кад се постепено одбију.

Најприроднија прихрана телад је овсеном прекрупом, коју треба давати теладма чим наврше месец дана, и често миришљаво, питаво ливадско сено, на кога се она брзо свикну, кад га увек имају на домашају.

*

Друга једна такође важна грешка сељака-сточара та је, што ћете ретко наћи сељака који

сачека право време кад ће своју јуницу пустити да води. Није ништа ретко да сељаци једва сачекају, да јуница наврши једну годину па је одмах подводе под бика. То је врло убитачно по развиће дотичног грла, јер оно се даље не може развијати како треба и како би се развијало, да се је очекувало да наврши бар пуне две године, када је способно за приплод.

Да се сувише младо грло подведено под бика не може развијати како треба, јасно је по томе, што оно храну, коју би требало да употреби за развиће своје, мора увелико трошити и за развитак зачетка у утроби и, према томе, оно је у великом губитку.

Развијање говечета везано је за извесно време. И кад се превремено обремену јуница, онда она се више не може развијати и остаће неразвијена целог века — богаљ, који не може никада ништа доброга дати, нити бити од каквог већег привредног значаја.

*

Трећа погрешка је употреба говечета за рад и тешке пољопривредне послове пре времена. Тај му рад изнури снагу и не да да се развије и напредује онако како треба.

Указасмо, за сад, на ове три погрешке, које иду телесном развићу говеди, да се доцније вратимо на друге мање и недостатке код наших мало просвећених и неукних сточара.

„Тежак“.

М. Н. Лук.

Шта се збива у нас и у свијету.

Пријатељи „Српског Колоа“. Послали су нам за „Српско Коло“: Теодор Јакшић из Примишља 51 К 20 ф.; Станко Јаношевић из Сриједске 3 К 20 ф.; Бранко Шашић из Сурдука 9 К 60 ф.; В. Ђирић из Беча 10 К; Андрија Доић, свештеник из Беловара 3 К 80 ф.; Љубомир Бечејац из Бега св. Ђурђа 13 К 20 ф.; Пајо Пишчевић, учитељ из Турчевићпоља 4 К; Огњан Мангуловић, парох из Чаглића 9 К; Милован Дејановић, учитељ из Д. Будачког 4 К 80 ф.; Српска зем. задруга у Раковици 12 К; Мишо Велимировић из Вел. Црквине 6 К 40 ф.

У сватовима Милана и Љубице Зорић у Руми сакупљено је за „Српско Коло“ 42 К.

Свима пријатељима срдачно захваљујемо на заузимању за овај ратарски лист.

Босански сабор. За 2. (15.) јуни одређено је, да се сазове босански сабор. Али 1. (14.) јуна у очи отварања сабора стиже из Сарајева телеграм, који јавља, да посланици неће учествовати при свечаном отворењу, ако се на саборској згради буду стављале друге какве заставе осим српске и хрватске.

Овај корак наше браће у Босни разумљив је кад се зна, да на њиховој рођеној земљи не господаре они већ туђинци: Швабе и Мађари.

У Босни живе само Срби и Хрвати, па пошто је сабор народни — то и застава мора бити народна: српска и хрватска.

Сабор је отворен овако: 2. (15.) јуна у 10 прије подне отворио је генерал Варешанин босански сабор, пожеливши му срећан рад. Цивилни управитељ Бенко прочитао је именоване предсједништва: Али-бег Фирдуз предсједник; Војислав Шола први потпредсједник и Никола Мандић други потпредсједник.

Пошто је Али-бег Фирдуз болестан, то није ни присуствовао отворењу сабора. Сабору предсједа први потпредсједник Војислав Шола. —

Нови избор у срезу карловачком и ердевичком. Сабор је укинуо због разних незаконитости избор народно-црквених посланика у Ердевику (свјетовног и свештеничког) и у Карловцима (свјетовног). Позивамо све самосталце, да гласају за кандидате самосталске кад се распише нови избор.

Турски наследник престола у Србији. Прошле недеље стигао је, враћајући се са свога пута по западној Европи, турски наследник престола Јусуф Изедин у Београд у походе краљу Србије Петру. Како је Србија сад у особитом пријатељству са Турском, дочекао је Јусуф Изедин с великим свечаностима и с особитом љубави. Пробавио је тамо два дана. Приликом том одржана је и велика смотра над српском војском. Војске је било окупљено дванајст хиљада.

Јусуф Изедин је отпутовао из Београда у Бугарску, у походе бугарском краљу. У Бугарску отпратио га је Александар, насљедник српског престола.

Србија и Црна Гора. Између Србије и Црне Горе дошло је опет до неког неспоразума. Веле, да је црногорска влада била обећала Србији, да ће бити помиловани сви Црногорци, који су били осуђени на тешку робију 1908., а на сведочанство оног шпиона Ђорђа Настића. Зато је и Србија опет протерала била све Црногорце, који су противни црногорском кнезу Николи. Србија је своје учинила, а сад црногорска влада неће да помилује осуђенике и пушта, да ова срамота и даље остане на српском образу. Зато је дошло до неспоразума између Србије и Црне Горе кривицом кнеза Николе и његове насилничке владе.

„Путник“ у Загребу. Савез Срп. Земљорадничких Задруга и Хрватска Пољодјелска Банка у Загребу преузели су од Раухова миљеника Кронфелда пословницу за исељавање у Америку. Ова пословница води се под именом: *Путник у Загребу*. Сад смо барем сигурни, да се нашим јадним исељеницима неће дерати кожа

с леђа и да ће се пазити боље, како се с њима поступа на путу.

Вишњички умро. Ратар Вишњички Стева, кога је пробо радикал Влада Савић из Каменице, кад се Стева враћао са отворења сабора, умро је прошлог четвртка.

Пролише, ето, ученици Јаше Томића братску српску крв. Није ни чудо, кад је Јаша Томић сам убио једног племенитог Србина 1889. године и десетинама година учио своје присташе, да су им највећи непријатељи Срби, који припадају другим странкама, а онда тек свако други, па зато да треба уништити све Србе, који нису радикали.

Али, српски народ заситио се кавге, мржње на брата и одгурнуо оне који су их сејали међу Србе. Зато су побјеснили, обневидјели и стали проливати крв братску. Али ће им изаћи на нос, то им јамчимо. Њихов несрпски рад оборио их је, а ова проливена крв дотући ће их посве.

За пострадале од поплаве у Србији сакупљено је у мјесту Бега св. Ђурђу К 12·50, а приложили су слиједећи: Наста Бољанци, Љубомир Бечејац, Богољуб Трифун, сви по 2 К; Никола Туцуић, Велимир Катић, Јоца Борзон, Васа Крецул и Милорад Бечејац сви по 1 К; по 50 потура: Ранко Бечејац, Велисав Катић, Макса Анучин.

Новац смо послали администрацији „Трговинског Гласника“ у Београд.

Тешко стање наше браће у Турској. У Старој Србији, у срцу Душанове царевине, наша браћа грдно страдају. Од прије неколико времена букнуо је у Албанији арнаутски устанак. Арнаути су један посве дивљи и сурови народ. Они су Србима у Ст. Србији много јада задали. Сад када је у Турској збачен са пријестола Абдул Хамид, који је владао као неограничени господар и када је у Турској уведено уставно стање Арнаути су се бунили против сваке уредбе и нису хтјели да се покоравају новим законима и уредбама. Турска их је влада присиљавала, али су се они све више одупирали док није дошло до отвореног устанка. Кад је устанак обузео цијелу Албанију послала је турска влада војску против Арнаута. Та војска је ишла преко српских села, а ко се не сјећа наше народне изреке: „Тешко земљи куда војска мине!“ На тај начин су наша браћа страдала двојако; од Арнаута, који их у свом бијесу нијесу штедили и од војске, која је гонила Арнауते.

Али није то све.

Када је турској војсци успјело да сузбије Арнауते отпочела је да их и разоружа. При томе не прави никакве разлике између Арнаута, који су се с њом борили и мирних Срба, који уставно стање у свему помажу. Па зато, што

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

се код појединаца нашла каква кременара, којом зу се бранили од бијесних Арнаута, војска и власт више претресе у свим српским кућама.

Како српски лист „Вардар“, који излази у Скопљу, јавља, нијесу поштедили чак ни епископског заступника. И њега су тјерали из Ђакова чак у Призрен на „саслушање“!

Али ових дана је био у Биограду турски пријестолонаследник, па се надамо, да ће се те неправде према нашој браћи изгладити.

Српски родитељи (старатељи), који желе да упуте своје ваљане баке од — 12 до 15 година, — на изучавање разних, корисних заната, осталих привредних струка, страних језика и тако даље, нека се пријаве што пре код својих месних учитеља, свештеника, или писмено управи „Друштва Привредник“ у Загребу, па ће добити одмах сва даљна нужна упутства. Исто важи и за ваљане здраве Српкињице (макар и сиромашне или без родитеља биле) које управа Привредника у српске породице склања и намешта — а преко Српских женских доброт. задруга.

Народно здравље.

Срдобоља.

(Свршетак.)

Код нас на селу не пази се много на негу болесника. Док је ко „јачи“, он се сам пази и чисти. А чим ко теже оболи, кад му је баш неопходно потребна нега, укућани га већ „опраштају“, па се само пренемажу и запевају око њега. —

Они сматрају негу болесника као ситницу, јер не знају да она највише доприноси његовом оздрављењу.

Преставите себи једног болесника од срдобоље, који је блед без капи крви „скоро поцрнео“, са испијеним лицем, упалим и јако крмеливим очима. Усне поцрнеле и израђављене. Уста пола отворена, из којих бије ужасан смрдљив задах. Десни и зуби не виде се од шлајма и др. нечистоће. И такав болесник лежи на каквој, од измета са свим нечистој поњави, а покривен још нечистијим покривачем.

Ето, то је доста честа слика тежих болесника на селу. Па може ли да оздрави такав болесник?! И да имамо сигурног лека од те болести, поред такве рђаве неге болесник би пропао.

За негу не треба новаца и других средстава, које наш свет нема. За то је потребна само воља, рад и пожртвовање!

Даље, купајте болесника у млакој води бар један пут дневно. Тиме се болесник не само очисти од нечистоће, већ се крепи и болови му се смањују у трбуху и чмару.

За храну дајте болеснику само млека, неколико шоља црне каве преко дана, бистре

пилеће и говеђе чорбе без меса и икаквог другог зачина а друго ништа.

За остало управљајте се само како лекар нареди. Најмање неудешена храна, коју лекар није дозволио, учиниће не само да болеснику нагло болест погорша већ и да главом плати. И после потпуног оздрављења пазите најтачније на храну још за 10 до 15 дана.

За време болести не дајте болеснику, као што рекосмо, ни хлеба, а камо ли воћа, сирћета, лука и друго, што неразумни болесници траже и узимају.

„Та он можда и не може да једе, већ само неку крушку, шљиву или другу какву воћку и по мало воде и то га држи“, — чуће се често од неразумног света. Према њиховом мишљењу њега држи оно, што му је свакојако саму болест проузроковало; а не зна, да га то још више убија.

За пиће дајте болеснику само воде. Али, пре тога воду добро прокувајте и оставите да се охлади. Добро би било, да за то време сва чељад пије прокувану воду, како би се у многоме смањила опасност од заразе.

Вино и ракија су највећи отров за таквог болесника.

Замислите оболело црево са пуно малих гризлица — раница, и кад се у такво црево унесе тај отров, шта бива? — ствара још опасније запаљење, веће ране па и смрт.

Наш прост свет мисли, да му вино и ракија загрева желудац и црева, а не зна, да се тиме само трује.

Од лекова употребљавајте само оно, што лекар нареди.

Као у свакој болести тако и овде, болесник као и околина треба да је стрпљива. Треба да знате: да од једне кашике лека, као и од једног стаклета медицине или једног прашка, болест не пролази, већ за то треба дуже лечење.

Ту се не сме мењати час ово, час оно; час лек од лекара, час од баба. Тиме се болест погоршава а не поправља.

Наш народ употребљује много бапских лекова против срдобоље. Тако, он даје болесницима да пију траву срчаницу мурећип, истуцану шишарку. Даље, изгоре плаву или жуту дебелу хартију (чиме се шећер завија) и помешају са слатким од дрењина. Кувају жежљиковину, или узму просејани пепео, данце од чаше и корен од оструге и то кувају и дају да пију.

Сем тога дају цемент, штирак, катран и много других глупих лекова.

Да би болесника нагнали да бљује, мислећи да ће му тада бити лакше, „да ће да избљује сав јед“, међу му на главу крпу умочену у растворену карабоју.

Сви ти лекови не само што болеснику ништа не помажу, већ му и од најмање количине јако шкоде.

Докле год се наш свет не отресе свих ових заблуда и бапских лекова, он ће још више пропадати од срдобље.

Најновије уредбе код Привредника.

(Патронат Привредникових Фондова).

У недељу 16. (29.) маја одржана је у Привредниковом дому у Загребу годишња скупштина друштва Привредника.

Сви послови Привредника напреднији су — хвала Богу — ово 13 година из године у годину, али се развијају и теку иначе својим редовитим начином, а ново је само то, да је лепо посећена скупштина једнодушно закључила, да се оснује нарочити „Патронат Привредникових Фондова“ који ће управљати искључиво са фондовима, који разним привредним сврхама служе.

Тих фондова биће сваки дан све више, јер је наш народ потпуно схватио и увидео, да смо на привредном пољу највише заостали, ма да је баш то поље најважније, а нарочито за нас Србе је разуман рад радиност и мудра штедња темељ свега осталог.

Све послове друштва Привредник водиће управни одбор и даље, као и до сад.

Патронат пратиће то пословање, али не ће на исто утјецати, већ ће о управи фондова бригу водити.

Сви добротвори друштва, који су за живота веће приносе учинили, или су патронату своје одредбе у корист Привредника на похрану предали, или су му управу некретнина поверили (макар и придржали доживотно уживање једног дела или целог прихода) и т. д. сви ти Срби и Српкиње постају тиме доживотни чланови патроната.

Та новина код Привредника преважна је, јер се још на врло многе важне ствари није стигло; јер средства недозвољавају.

Међутим оснивају и чланови управе Привредника и многи други Срби и Српкиње разне фондације за придизање српског привредног подмлатка, а биће тога и више, особито кад та омладина на снагу стане. Зато је врло нужно и добро што је патронат основан, јер ће он са имањем управљати, а уједно ће свагда одређивати, у коју најнужнију привредну сврху — према свагдашњим приликама — има да се употребљују приходи друштва и приходи фондова.

Онда ће добротвори одредити главна начела, према којима треба да се управља са њи-

ховим фондацијама, а остало т. ј. гледе појединости оставиће се свагдањем патронату, да одређује те појединости према свагдањим приликама и потребама, јер се све у свету мења, све напредује.

Наши стари добротвори чинили су н. п. некад завештаје према тадањим приликама, потребама и погледима.

После 100, па и после 50. година променуле су се прилике, свет је пошао напред, ондашње одредбе не одговарају нашим данашњим потребама.

Све то поправиће се овом најновијом уредбом, а позната и призната практичност Српских Привредника јамчи нам зато, да ће та уредба ваљати. Посље треба онда према томе и остале наше народне уредбе целисходно преустројити и практично уприличити.

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје брату.

„Српско Братство;

задруга за узајамно помагање“,

исплаћује не само посмртнину од **К 2.000** (велико коло), од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка и прилога изванредних чланова „Фонд за сирочад Српскога Братства“. Из тог фонда снабдева се сирочад одећом и путним трошком, те се предаје или путем „Привредника“ на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске монархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. године, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало коло) у ову добротворну задругу.

Да задруга узмогне што више српске сирочади спремити за живот, моли она све имућније Србе и Српкиње,

да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (јер не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и својим позним потомцима) те да буду задружни добротвори (приложе бар једампут најмање К 100), подупирачи (прилажу сваке године најмање по К 6) или прилагачи (прилажу кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва извјешћа дава Управа (Zagreb, Плица бр. 7), па и повјереници, гдје их има. 15

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и све болести мехура лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то **оверовљене** признанице доказују. Гонотол се **једе**, дакле нема **шприцања**. Само 3 лончића без даљњег трошка за 12 круна шаље дневно

Љекарна САЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198